

найчастіше зустрічається серед вчителів з середнім та низьким рівнем емоційного вигорання, для зазначених досліджуваних уникання (активне, пасивне), спрямовані на зняття емоційного напруження, приводять до тимчасового комфорту, тому що ситуація не вирішується та продовжує впливати на особистість [2]. Ця поведінкова стратегія одна з провідних стратегій, яка провокує формування дезадаптивної, псевдодолаючої поведінки, як правило, її використання обумовлене недостатнім рівнем особистісних копінг-ресурсів і навичок активного розв'язання життєвих проблем.

Разом з тим, *стратегії відволікання та соціального відволікання* характерні для вчителів з середнім рівнем емоційного вигорання. Для педагогів, яким притаманні дані стратегії, відволікання проявляється у: 1) намаганні отримати задоволення від речей, які не мають відношення до конкретної ситуації: приємні покупки, улюблена їжа, читання книг, перегляд телевізора, прогулянки улюбленими місцями тощо; 2) намаганні побути наодинці, віддалитися від ситуації, що турбує або навпаки – постійно перебувати серед людей. А соціальне відволікання реалізується в: 1) прагненні виговоритися, поділитися своїми переживаннями з близькими людьми; 2) зверненні за професійною допомогою тощо [1].

Основні висновки. На підставі отриманих результатів дослідження ми дійшли висновку, що вчителі з середнім рівнем емоційного вигорання в своїй поведінці використовують різноманітні копінг-стратегії, тобто вони намагаються самостійно долати прояви емоційного вигорання. Це в свою чергу, вказує на необхідність розробки програми з профілактики та подолання синдрому емоційного вигорання серед вчителів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Дудяк В. Емоційне вигорання / В. Дудяк – К. : Главник, 2007. – 128 с.
2. Маслач К. Профессиональное выгорание: как люди справляются : практикум по соц. психологии / К. Маслач. – СПб. : Питер, 2001. – 528 с.

Сергій Бандуров,

студент 1 курсу II ступеня вищої освіти
факультету фізико-математичної, комп'ютерної та
технологічної освіти

Наук. керівник **Н. В. Жук**, к.психол.н., доцент (БДПУ)

РОЗВИТОК ВІЗУАЛЬНОГО МИСЛЕННЯ СТУДЕНТІВ-ФІЗИКІВ У ПРОЦЕСІ ЇХ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ

Актуальність дослідження. Процес глобалізації та інформатизації сучасного суспільства вимагає від вищих навчальних закладів нових методичних підходів до підготовки майбутніх кадрів, здатних сприймати та аналізувати потік інформації, який постійно зростає, а також ефективно виконувати поставлені перед ними завдання. Сучасний фахівець повинен бути підготовлений до творчого розв'язання проблем, які не мають

стандартних, відомих шляхів їх рішення. Упоратися з подібними проблемами зможуть люди з добре розвиненим мисленням.

Мета полягає в дослідженні розвитку візуального мислення студентів-фізиків у процесі їх професійної підготовки.

Методи дослідження. Теоретичний аналіз наукових джерел, порівняння, систематизація, узагальнення здобутої наукової інформації із застосуванням взаємодоповнюваних психологічних методів вивчення проблеми.

Сутність дослідження. Мислення у фахівців творчих напрямів (художники, дизайнери, режисери, архітектори та ін.) дозволяє їм інакше сприймати все різноманіття процесів, що відбуваються в навколишньому середовищі. Однак поряд з творчими спеціальностями велику увагу розвитку мислення слід приділяти майбутнім фахівцям фізико-технічного напрямку підготовки шляхом актуалізації візуального мислення, що сприятиме аналізу об'єктів своєї діяльності без безпосередньої взаємодії з ними.

Візуальне мислення виступає як складова образного мислення, його різновид. Д. В. Пивоваров відзначав, що: «Візуальне мислення – це розумова діяльність, в основі якої лежить оперування наочними графіками, просторово структурованими схемами [3].

Процес розвитку візуального мислення став предметом дослідження таких вчених як Б. І. Беспалов, Б. М. Величковський, Г. Г. Вучетич, Л. С. Виготський, В. Д. Глезер, В. І. Жуковський, В. П. Зінченко, А. Д. Логвиненко, В. М. Муніпов, Д. В. Пивоваров, С. Л. Рубінштейн, Ю. К. Стрелков, А. Л. Ярбус.

Проблему візуального мислення в зарубіжній психології досліджували вчені: В. Адельсон, Дж. Андерсон, Р. Арнхейм, М. Вертгеймер, Дж. Гібсон, Р. Грегорі, А. Пайва, які є представниками різних наукових позицій: гештальтпсихології, екологічного підходу, експериментальної психології, когнітивної психології. На сучасному етапі розвитку освітньої системи, в процесі формування фізико-технічних знань, найбільш ефективним методом розвитку мислення є образне уявлення фізичних явищ і процесів. Особливе місце при цьому з дидактичної точки зору, займає форма подання інформації у вигляді графічних образів на моніторі персонального комп'ютера (ПК). Психологи також відзначають позитивний вплив використання комп'ютерних технологій у процесі навчання, оскільки мультимедійне представлення інформації сприяє взаємодоповнюючій роботі обох півкуль головного мозку людини.

З метою розвитку візуального мислення студентів-фізиків при формуванні фізико-технічних знань, нами проводиться робота з розробки та конструювання технічних пристроїв, що підключаються до ПК [2, с.103-107]. Розроблені нами прилади дозволяють одночасно, як графічно реєструвати в реальному часі результати фізичного експерименту (зміну фізичної величини) на моніторі ПК так і, використовуючи аналогові вимірювальні прилади, що дає, можливість студентам зіставити результати фізичного експерименту і переконатися в їх достовірності. Об'єднання аналогових вимірювальних приладів та аналого-цифрових перетворювачів з подальшим графічним відображенням результатів вимірювання на моніторі ПК, дозволяють

комплексно впливати на канали сприйняття інформації студентів. Це забезпечує одночасне надходження інформації з декількох каналів і як результат, фізичний експеримент з застосуванням ПК, стає поліфункціональним засобом навчання. Таким чином студент спостерігаючи за результатами експерименту подумки представляючи поведінку того чи іншого об'єкту або фізичного процесу, підтверджує або спростовує висунуту ним раніше теорію або гіпотезу.

Висновок. Навчальний процес у вищій школі потребує використання сучасних інформаційних технологій для подання і обробки інформації, оскільки саме так можливо реалізувати об'єктивні умови для успішного розвитку візуального мислення студентів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Bandurov S. O., Shyshkin G. A. Analog-to-digital converters in the educational physics experiment // The priorities of the world science: experiments and scientific debate Proceedings of the V International scientific conference – North Charleston, SC, USA, 2014. –134 p.

2. Пивоваров Д.В. Визуальное мышление. // Сайт Академик. Режим доступа:http://encyclopedia_philosophy.academic.ru/61/ВИЗУАЛЬНОЕ_МЫШЛЕНИЕ (дата обращения 15.05.2016).

Білоножко Аліна,

студентка 3 курсу

факультету психолого-педагогічної освіти та мистецтв

Наук. керівник: **О.В. Горецька,**

к. психол. н., доцент (БДПУ)

ПРОЯВИ ДЕПРЕСИВНИХ СТАНІВ У ЛЮДЕЙ ПОХИЛОГО ВІКУ

Актуальність. Старіння є природним, закономірним процесом зміни організму на фізіологічному, психологічному, соціальному рівні.

Зміни соціального статусу людей похилого віку, матеріального становища та зовнішності призводять до того, що такі люди стають дуже вразливими, у них спостерігається емоційна пригніченість, зміни настрою, схильність до депресивних станів, які породжують відчуття безсилля, тривоги, самотності, безпорадності й безперспективності, залежності від інших, невпевненості у майбутньому. За європейськими дослідженнями майже 12% людей похилого віку мають депресивні розлади затяжного перебігу. Всі ці аспекти зумовлюють актуальність даної теми.

Ступінь досліджуваності проблеми. Розкриттям змісту даної теми займалися такі вчені: Алімова Р.А., Бібрінг Е., Воронков Р.Л., Гелдер М.Г., Дрейфус Дж., Єфименко У.Л., Крепелін Е., Марута Н.О., Михаленко І.М., Нуллер Ю.Л., Пінчук І.Я., Пужинські С., Пустовойт М.М., Рохліна М.Л., Селігман М., Хаустова О.О., Череднякова О.С., Штернберг Е.Я., Явдак І.О. та інші.

Депресія (від лат. *deprimō* «тиснути», «придушити») – це психічний